

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zastoupena JUDr. Uljanou Bondarevskou Kurivčakovou, advokátkou se sídlem Pařížská 127/20, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Poštovní schránka 21/OAM, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 2. 2020, č. j. OAM-532/ZA-ZA11-P10-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 11. 2020, č. j. 41 Az 18/2020 – 32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovené zástupkyni žalobkyně JUDr. Uljaně Bondarevské Kurivčakové, advokátce, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 8.228 Kč, která jí bude proplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh řízení před správními orgány

[1] Žalobkyně do České republiky přicestovala dne 22. 3. 2019 na základě pracovního víza. O mezinárodní ochranu požádala dne 10. 6. 2019, přičemž jako důvod uvedla, že se bojí vrátit domů, protože ji tam hledá policie. Začátkem února 2019 se účastnila demonstrace (neboť je sama matkou), která byla reakcí na požár v provizorním ubytování pro rodiče a děti (několik dětí při požáru zemřelo). Přítomní požadovali, aby městská správa podobným tragédiím předcházela. Účastnice hovořily o potřebě, aby ministr práce a

sociálních věcí odstoupil, protože matky s více dětmi musí chodit do práce a děti nechávat samotné doma. Žalobkyně jim však řekla, že za to nemůže ministr práce, ale že je to chyba celého systému, který sestavil prezident Nazarbajev. Následně k žalobkyni přistoupil podplukovník (což žalobkyně zjistila podle hvězdiček na výločkách) a řekl jí, že ji zničí ve vězení. Byl na ni velice hrubý.

[2] Od 3. 6. 2019 policie začala žalobkyni hledat, o čemž ji informovala její patnáctiletá dcera. Ta je aktuálně u kamarádky žalobkyně v Kazachstánu. Před volbou prezidenta (9. 6. 2019) se také konaly demonstrace a všichni „rizikovní“ lidé měli být izolováni. Takto chtěli izolovat i žalobkyni, neboť se na předmětném shromáždění vyjádřila, že celý systém je prohnitý a je potřeba jej změnit.

[3] Žalovaný k žádosti shromáždil dvě zprávy o zemi původu žalobkyně: Informaci OAMP, Kazachstán – bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 27. 6. 2019 a Výroční zprávu MZV USA o dodržování lidských práv, Republika Kazachstán, ze dne 18. 4. 2019. S těmito informacemi žalovaný žalobkyni seznámil. Ta k nim neměla připomínky a další podklady nenavrhl. Žádost samotnou žalovaný zamítl, neboť účast žalobkyně na shromáždění neměla žádné bezprostřední dopady do jejího života – státní orgány ji nezadržely, nevyslychaly ani nekontaktovaly, nejedná se tak o pronásledování dle § 12 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalovaný neshledal ani odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.

[4] Podle rozhodnutí žalovaného žalobkyně nesplňuje ani důvody pro udělení humanitárního azylu, azylu za účelem sloučení rodiny nebo doplňkové ochrany. Neuvedla, že by jí měl hrozit trest smrti a nic nenasvědčuje ani tomu, že jí v zemi původu hrozí reálné nebezpečí vážné újmy.

II. Řízení před krajským soudem

[5] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu. Uvedla v ní, že žalovaný řádně nezjistil skutkový stav. Neshromáždil dostatek aktuálních a relevantních zpráv k postavení aktivistů a demonstrantů. Poukazuje na závěry zprávy Freedom House ze dne 4. února 2019 a Human Rights Watch ze dne 17. ledna 2019, dle nichž je svoboda shromažďování potírána a účastníkům hrozí i trest odnětí svobody.

[6] Krajský soud uvedl, že zpráva MZV USA je informačně poměrně bohatá a poskytuje prakticky totožné informace, jako jsou ty, na které v žalobě odkazuje žalobkyně. V zemi původu žalobkyně sice dochází k rozhánění demonstrací a zatýkání demonstrantů, z toho však zároveň nelze dovozovat, že každý účastník demonstrace je automaticky vystaven pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Takový závěr není možné přijmout ve vztahu k žalobkyni. Není pravděpodobné, že by ji policie hledala v souvislosti s její účastí na předmětné demonstraci teprve čtyři měsíce poté, co se tato demonstrace uskutečnila. Navíc tato skutečnost sama o sobě nezakládá důvod pro udělení azylu. Projev politického názoru navíc nebyl natolik intenzivní, aby založil přiměřenou pravděpodobnost, že žalobkyně bude ve vlasti čelit jakémukoliv negativnímu jednání ze strany státních složek. Žalobu jako nedůvodnou zamítl.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného k ní

[7] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost.

[8] Dle stěžovatelky Kazachstán potlačuje demokratické svobody. Ze zprávy Amnesty International „Kazakhstan 2019“ vyplývá, že 9. června 2019 účastníci shromáždění, kteří vyzývali k bojkotu voleb, byli zadržováni bez jídla a pití (10 a více hodin) a možnosti styku se svými právníky. Soudci jim posléze uložili pokuty nebo tresty odnětí svobody až na 10 dnů. Ačkoliv Nazarbajev již není prezidentem, stále řídí chod celého státu. Samotnou žalobkyni zastrašoval policejní důstojník. Soud neshromáždil přesné a aktuální informace, přičemž rozhodující není kvantita, ale obsah. Informace mají pocházet z různých zdrojů. Ze zprávy Freedom House vyplývá, že v zemi původu pro stěžovatelku existuje reálná hrozba vážné újmy. Skutečnost, že stěžovatelka požádala o mezinárodní ochranu, až po skončení platnosti jejího pracovního víza, nebyla důvodem pro její podání. Naopak, bylo před prezidentskými volbami, přičemž i ze zprávy Freedom House vyplývá, že policie preventivně zatýká „nežádoucí elementy“ spojené s protivládními demonstracemi.

[9] Závěr krajského soudu o tom, že účastníka demonstrace automaticky nelze považovat za osobu vystavenou pronásledování, je nelogický. Ze zpráv předložených stěžovatelkou vyplývá, že osoby protestující proti režimu bývalého prezidenta Nazarbajeva, a to v jakékoliv intenzitě, jsou i v budoucnu terčem pronásledování ze strany státních složek. V době prezidentských voleb navíc příslušníci policie s těmito jedinci zacházejí mnohem agresivněji. Krajský soud postupoval v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudky ze dne 25. 4. 2019 č. j. 5 Azs 207/2017 – 36, č. 12550/2019 Sb. NSS, či ze dne 31. 1. 2020 č. j. 5 Azs 105/2018 – 46, č. 4029/2020 Sb. NSS). Stěžovatelka je přesvědčena, že splňuje důvody pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 odst. 1 písm. a) zákona o azylu nebo doplňkové ochrany dle § 14a téhož zákona.

[10] Žalovaný nepovažuje kasační stížnost za důvodnou. Pokud by měla kazašská policie jakýkoli zájem o osobu stěžovatelky, zdá se více než pravděpodobné, že by jej projevila ihned na daném shromáždění (kde měla navíc stěžovatelka výše uvedený incident s policistou). Zdá se nelogické a nepravděpodobné, že by trvalo celé 4 měsíce, než by se policie o stěžovatelku začala zajímat tak, jako to správnímu orgánu vypověděla. Ostatně sama zástupkyně stěžovatelky v kasační stížnosti popisuje, že při konání demonstrací byly zadrženy a následně souzeny velké počty demonstrantů. To se v případě stěžovatelky nestalo. Žalovaný tak navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně ji zamítl.

IV. Posouzení kasační stížnosti

[11] Nejvyšší správní soud ověřil, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti [§ 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Kasační stížnosti podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je řádně zastoupena (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[12] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je tedy její přijatelnost. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle uvedeného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[13] Ačkoliv se stěžovatelka k otázce (ne)přijatelnosti nevyjádřila, je podle soudu v projednávané věci kritérium přijatelnosti naplněno. Nejvyšší správní soud kasační stížnost přijal k meritornímu přezkumu, neboť se dotýká právní otázky, která dosud nebyla judikaturou řešena [ojedinělá výhrůžka policisty jako důvod pro udělení azylu dle § 12 písm. a) zákona o azylu].

[14] Jestliže stěžovatelka namítala nedostatečné zjištění skutkového stavu, odkazuje jí Nejvyšší správní soud na svou konstantní judikaturu, např. na rozsudky ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, či ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42, ze dne 25. 3. 2015, č. j. 3 Azs 259/2014 - 26, ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015 - 30, ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 - 17, ve vztahu ke shromážděným podkladům pak rovněž na rozsudek ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81. Podle posledně uvedeného rozsudku musí být užité podklady (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.

[15] V projednávané věci žalovaný a následně krajský soud při posouzení skutkového stavu vycházeli především z pohovoru se stěžovatelkou a dále z Informace OAMP a zprávy MZV USA. Ačkoliv k otázce postavení aktivistů, demonstrantů a obecně svobody shromáždění se vyjadřuje toliko zpráva MZV USA, informace tedy nejsou z různých zdrojů, nejedná se o vadu mající vliv na zákonnost řízení (dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky). Stěžovatelka v řízení před krajským soudem poukazovala na zprávy Freedom House a Human Rights Watch, jejichž relevantní závěry, jak správně poznamenal krajský soud, jsou i ve zprávě MZV USA, ze které vycházel žalovaný. Navíc se neúčastnila protivládni demonstrace (resp. demonstrace proti tehdejšímu prezidentovi Nazarbajevovi).

[16] Dle § 2 odst. 4 zákona o azylu se pronásledováním rozumí „závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.“ O pronásledování ve smyslu azylového zákona se jedná jen v případě, kdy jednání směřované proti žadateli o mezinárodní ochranu ze strany státních orgánů, a to z azylově relevantních důvodů, dosahuje závažné intenzity porušení základních lidských práv a svobod, nebo se jedná o souběh vícero méně závažných ústrků, které ve svém celku dosahují závažného porušení základních lidských práv a svobod (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2019, č. j. 9 Azs 294/2019 - 32).

[17] V rámci řízení nebylo zpochybněno, že stěžovatelka se účastnila shromáždění (demonstrace). Dle zprávy MZV USA, jakož i dle stěžovatelky, dochází při protestech, demonstracích či při shromážděních namířených proti vládě či svolaných (podporovaných) opozicích, k zadržování a zatýkání lidí. V případě stěžovatelky, dle jejího tvrzení, však došlo toliko k výhrůžce ze strany vysoce postaveného policisty. Tato výhrůžka byla ojedinělá, a přestože do prezidentských voleb zbývaly toliko 4 měsíce, nedošlo až do odletu stěžovatelky ze země původu k jinému incidentu či problémům se státními orgány (nebylo zahájeno trestní stíhání, nebyla jí uložena pokuta ani ji státní orgány nekontaktovaly, bylo jí umožněno opustit zemi původu), ačkoliv ze zpráv o zemi původu se podává, že se tyto problémy (incidenty) u „nepohodlných osob“ (pronásledovaných) pravidelně vyskytují. Policisté se údajně měli o stěžovatelku zajímat až těsně před prezidentskými volbami, které však již proběhly. Stěžovatelka pak ani v řízení před krajským soudem, ani v řízení o kasační stížnosti netvrdila, že zájem policistů o její osobu trvá (i po volbách).

[18] Stěžovatelkou tvrzené pronásledování nedosahuje intenzity pronásledování dle § 12 písm. a) zákona o azylu, neboť se jednalo o ojedinělou výhrůžku, nikoliv psychický nátlak či jiné jednání závažně porušující základní lidská práva dle § 2 odst. 4 ve spojení s čl. 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU, o normách, které musejí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (srov. rozsudky ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67, č. 1713/2008 Sb. NSS, nebo ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019 – 57); stěžovatelka žádá porušení práv v souvislosti s výhrůžkou policisty v průběhu správního ani soudního řízení neuvedla. Nelze přitom odhlédnout od toho, že ze zprávy MZV USA (jakož i ze zpráv předložených stěžovatelkou) vyplývá, že k perzekucím „nepohodlných“ účastníků demonstrací dochází v reálném čase (ihned po skončení či rozeznání shromáždění); stejně tak i případné trestní stíhání neprobíhá s měsíčními odstupy od incidentů. Stěžovatelka navíc nebyla součástí demonstrace proti bývalému prezidentovi či vládnoucí straně. Ze zpráv o zemi původu vyplývá, že jsou perzekuováni účastníci protivládních demonstrací. Tresty odnětí svobody se pak ukládají organizátorům demonstrací, opozičním aktivistům apod., nikoliv všem účastníkům jakéhokoli shromáždění za nápravu (reformu) státní správy.

[19] K doplňkové ochraně se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v rozhodnutích ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 463/2004 – 43, ze dne 17. 2. 2011, č. j. 1 Azs 31/2010 – 69, ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, ze dne 21. 5. 2008, č. j. 2 Azs 48/2007 – 71, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, či ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, č. 1849/2009 Sb. NSS. Žalovaný i krajský soud postupovali v souladu s uvedenou judikaturou a nepochybili při hodnocení zjištěného skutkového stavu. Je sice pravdou, že i nízká intenzita politického projevu, může vést k pronásledování (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 – 44, a ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019 – 57). V projednávané věci však projev stěžovatelky nevedl k žádným „obvyklým“ následkům spjatým s pronásledováním za uplatňování politických práv a svobod (zadržení, věznění, sledování, výhrůžky rodině, psychický nátlak...), což svědčí o tom, že není zcela pravděpodobné, že jí po návratu hrozí nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu.

V. Závěr a náklady řízení

[20] S ohledem na shora uvedené dospěl soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 in fine s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[21] Stěžovatelce byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2021, č. j. 1 Azs 474/2018 - 24, ustanovena zástupkyně JUDr. Uljana Bondarevská Kurivčaková, advokátka. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. hradí v takovém případě hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování stát. Ustanovené zástupkyni stěžovatelky přísluší odměna za dva úkony právní služby (převzetí a příprava věci, seps kasační stížnosti) ve výši 6.200 Kč [§ 11 odst. 1 písm. b) a d), § 9 odst. 4 písm. d), § 7 bod 5 advokátního tarifu]. Ustanovené zástupkyni dále náleží náhrada hotových výdajů v paušální částce za dva úkony právní služby ve výši 600 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Ustanovená zástupkyně je plátní daně z přidané hodnoty, proto jí rovněž náleží náhrada ve výši 21 % z částky 6.800 Kč, tj. 1.428 Kč. Celkem tedy činí odměna ustanovené zástupkyně 8.228 Kč a bude jí vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. března 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu